

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Pozsonyban kiadva megjelent az Orbók Mór által szerkesztett „Paedagogiai plutarch“ 3-ik és 4-ik (kettős) füzeté. E füzet is ép oly diszesen van kiállítva, mint az előbbiek, s gazdag tartalommal. Dr. Kiss Áron Gönczynek életrajzát közli egy iv terjedelemben. Gönczy életéből oly érdekes adatokat sorol fel, melyek eddig teljesen ismeretlenek voltak a szakközönség előtt. — Tóth Józsefnek, a „minta-tanfelügyelőnek“ életrajzát György Aladár mutatja be kedves stylussal, vonzó előadásban. — Még a következő életrajzokat találjuk e füzetben: Oláh Miklós volt esztergomi érsekét. Dr. Márki S.-tól. Mayer Istvánét (dr. Pápaítól), Weisz Bernát Ferenczét (Böngérfitől), Fellenbergét (dr. Zsengeritől), Wimmerét Ebenspangertől) s a V. Szabó Jánosét (dr. Kökösitől). Egy füzet ára 20 kr. Kettős füzeté 40 kr. Előfizethetni a kiadónál, Drottler Rezsónél Pozsonyban: 5 füzetre 1 frttal, 10 füzetre 2 frttal. Az egész mű 30 füzetre van tervezve. Melegen ajánljuk az életrevaló vállalatot a szakközönség figyelmébe.

KÜLÖNFÉLÉK.

Főt. Ferencz József püspök és neje Gyergyai Anna alapítványa. Mélt. és Főt. Ferencz József püspök s királyi tanácsos és neje Gyergyai Anna ő Nagysága f. év elején elhalt kedves Anna leányuk emlékéért egy szép alapítvánnyal öröközték meg kolozsvári ekklezsiánkban. Itt közöljük egész terjedelmében az alapítvány-levelet, a szülői kegyelet és keresztény vallásos érzés e megható nyilatkozatát. Vajha mások is ily nemes jótéteményben keresnének a szomorúságban vigasztalást! Az alapítvány-levél a következő:

Tiszteletes szent ekklezsia! . . .

A végére mehetetlen isteni bölcsesség úgy akarta, hogy egy kedves leányunkat f. évi januárius hó 11-én a halál szülői karjaink közül kiragadja.

Azt a mély fájdalmat, melyet elvesztése felett érezünk, enyhíteni véljük, ha kedves emlékéért, mely szívünkben kitorölhetetlen, legalább kicsiny egyházunkban is megörökitjük.

E czélból elhatároztuk, hogy kolozsvári anyaekklézsiánk, jelesen ennek leányiskolája számára, melynek kedves leányunk is egy pár évig növendéke volt, egy 100 frtos szerény alapítványt teszünk.

Midőn ezen egy száz frt alapítványt készpénzben jelen soraink mellé zárnök, ahoz a következő feltételeket kötjük:

1-ör. Az alapítvány czime legyen: „Ferencz József püspök és neje Gyergyai Anna által elhunyt leányuk: Ferencz Anna nevére tett alapítvány.“

2-or. Az alapítvány, mint tőke, örökre elkölthetetlen, csak jövedelme, illetőleg kamatja használható fel a leányiskola kitünőbb növendékei jutalmazására vásárlandó könyvekre.

3-or. A jutalmul adandó könyveket az iskolára felügyelő lelkész, tanító és tanítónő együttesen állapítják meg, s azoknak kiosztása évenként a közvizsgálat alkalmával nyilvánosan történik.

4-er. A jutalmazásra az ajánlatot az illető tanítók teszik meg, de azt a vizsgáló-bizottsággal egyetértőleg állapítják meg. Jutalomban az erkölcsi jó magaviselet általános feltétele mellett, csak oly leánykák részesítendők, a kik vagy a tanulásban, vagy a női kézimunkában, esetleg a szép írásban, rajzban vagy éneklésben méltán kitünőknek tartathatnak. Ehez képest ha valamelyik évben jutalmazásra méltó növendékek kellő számban vagy egyáltalában nem találtatnának, azon évre vásárolt jutalomkönyvek is a következő évre félretétetnek.

5-ör. Abban a nem remélt esetben, ha helybeli leányiskolánk bármi okból valaha megszűnnék, az alapítvány az 1. pont alatt körülírt czimen továbbra is kizárólag az ekklézsia tulajdona marad, s kamatját tetszés szerint saját szükségeire fordíthatja.

6-or. Azt óhajtván, hogy alapítványunk már a jelen isk. év végén tartandó közvizsgálat alkalmával életbelépjen, a mostan elhelyezendő alapítványi tőke után pedig csak egy év múlva kapván az ekklézsia kamatot, a jelen iskolai évi jutalomkönyvek megvásárolhatására 5 % öt frtot külön szintén ide zárunk.

Fogadja a tiszteletes szent ekklézsia ezen szerény alapítványunkat azon óhajtásunk kíséretében: vajha annak általunk czélzott erkölcsi haszna meglátatnék szent ekklézsiánkban nemzedékről-nemzedékre

Kolozsvártt, 1886. április hó 3.

Ferencz József,
Ferencz Józsefné
Gyergyai Anna.

Esperes-választás Sz.-Udvarhelykörben. Udvarhelykörből a f. évi márt. 20-án megejtett esperes-választásról a következő levelet vettük:

T. Szerkesztőség! Inuen a Homoród vidékéről is irhatok már valamit. Egyházi életünk terén is történt már sok vajulás után nem csak valami, hanem valóságos esemény. Több év óta hullámszásban voltak itt a kedélyek egy esperes-választás eshetősége miatt. Némelyek várták az idő megérkeztét, mások odázni óhajtották volna. Sajátságos. Itt egész pátriárkális színezetű vala az egyházi élet. Belső embereink a bátyám

és öcsém őszinte viszonyában voltak. Éles összeütközésre mondhatni senki sem számított. A körülmények és a teendők számbavételével, összehasonlításával s az eshetőségek latolgatásával foglalkozott már huzamosabb idő óta mindenki, de nem nyíltan, hanem csak magában. Talált a közvélemény több esperesnek valót. Ez a kör régebben is az elsőek közé tartozott. Most sem vala hajlandó elmaradni. Egy esperes-választás ennek kellett, hogy kifejezést adjon külsőleg is. Ez történt meg mártius 20-án Városfalván.

A köri közgyűlést t. Gyöngyösi István vargyasi, 52 éves pap és 14 éves lemondott esperes az iskola nagytermében hathatós imával, s körültekintő, átgondolt beszéddel nyitotta meg. A választás megkezdődvén, szorongó kebellet várta mindenki az eredményt, annyival inkább, mert László Domokos kir. aljárásbíró és Jakab Gyula szolgabíró, mint ügybuzgó felügyelő gondnokok is jelen voltak, mély érdeklődéssel s ennek látható jeleivel. Az első szavazás nem oldotta meg a kérdést. Sándor Lajos almási papra 25, Darkó Sándor jánosfalvi pap és 17 éves köri tapasztalt jegyzőre 16, Egyed Ferencz szentpáli papra 12 és Jakab Gyulára 2 szavazat esett. Új szavazás vált szükségessé, melynek eredménye az lett, hogy Darkó Sándor 28 szóval a Sándor Lajos 26 szavazatával szemben, tehát 2 többséggel megválasztottnak lett kijelentve, mi ellen óvást vagy kifogást senki sem emelt.

Darkó a váratlan fordulat hatása alatt valóban hatásos, eszmékben találó, hasonlatokban gazdag rögtönzött beszédével — azt mondhatni — mindjárt akkor még melegében, ura lett a helyzetnek. A szenvedélyek lecsillapulásának látható jelei tüntek fel az ellentáborból is az őszinte és meleg kézszorításokban. A d. u. 2 órakor kezdődött ebédnél a pohárköszöntők teljesen elsimitották a válaszfalnak még netalán fenlevő romjait is. Egygyé forrt az egész gyülekezet az egyház és annak ügyei szeretetében. Teljes megnyugvás és kibékülés érzetével távozott mindenki.

Igy is kellett. Nem helyes a személyes érdekeket a közügy hátrányára előtérbe tolva tartani. Reméljük, hogy e környék teljes odaadással, mint egy test és egy lélek fog cselekvő részt venni azon nagy reform munkában, melyet a haladott idő vallásközönségünktől is mind hangosabban kezd követelni. Reméljük, hogy e választást sikeres munka fogja követni a kör szellemi és anyagi életének előbbvitelében, fejlesztésében. A teendő nagyon sok. Többszörözött munkára vár. Az aratásra való gabona sok, az arató kevés. Kérjétek az aratás Urát, hogy bocsásson ki több aratókat. d—i. — Mi e sorokhoz annyit adunk, hogy részünkről is igen örvendünk, hogy

Sz.-Udvarhelykörben az esperes-választás oly szépen folyt le, s hogy bár többen voltak érdemes jelöltek, mikor a választás megtörtént, mint alkotmányos érzelmű emberekhez illik, azon megnyugodtak, szent lett a békeesség. Így is van ez jól. Udvarhelykörnek dicséretére válik, hogy a választásnál nem használtak oly eljárást, oly eszközöket, melyek keserű utóízt szoktak hátrahagyni; s így ez egyházunkban mind népességénél fogva, mind belső embereivel, s buzgó felügyelő gondnokaival kiváló helyet foglaló kör magát a választás után egészen nek érezheti. Midőn a nyugalomba vonuló nagyérdemű esperes Gyöngyösi István urnak hosszu életet kívánunk, hogy jeles tehetségeit, mikor a közügy úgy kívánja, még sokáig érvényesíthesse, üdvözöljük Darkó Sándor új esperest és a kört, s együttműködésükre sikert kívánunk.

Egy kath. folyóiratnak megindítása van tervben, mely felölelné az összes tudományok, s a művészet és költészet körét. Az ügy élén gr. Károlyi Sándor és gr. Apponyi Albert állanak, kik az első pénzalapot tették le a célra. . . . Avagy nem figyelmeztetés-e ez is, hogy folyóiratunkat fokozott mérvben pártoljuk, vállalatunkat tehetségünk szerint erősítsük. Részünkről ebben az évben is nem kicsi áldozatot hoztunk érdekében. Légyen szabad azért remélenünk, hogy ama tehetősebb helyső ember és egyháztanácsos afiai is, kik még nem léptek volna pártolóink sorába, megteszik a magukét az által, hogy előfizetésüket pártoló díjjá sietnek emelni.

A Dávid Ferencz Egyletbe ujabban beléptek ekkleziáink közül: a kolozsvári, kedei, szabédi, szentháromsági, nyárad-szentlászlói, nyárad-gálfalvi, vadadi, szentkirályi, továbbá a marosköri belső emberek pénztára. Érdekesnek tartom megemlíteni, hogy Nagy-Szebenből, hol még filia-ekkleziánk sincsen, Szentiványi József egyházi tanácsos ur az egyletnek 14 tagot gyűjtött, s egyszerre 21 frtot küldött be a pénztárba. Sok ilyen buzgó tagot adjon az Isten egyletünknek, s akkor erős és virágzó lesz rövid idő alatt. A titkár.

Gyász hírek. Gábos Mihály szőkefalvi unitárius lelkész elhunyt életének 71-ik évében Szőkefalván febr. 21-én. Özv. és 3 gyermeke maradt. — Szerémi Odescalchy Arthur herceget és nejét, budapesti egyházunk e kitünő tagjait mély gyász érte Szerémi Odescalchy Jolán hercegnő anyagi kis leányuk márt. 5-én történt elvesztésében. — Szász Gergő kolozsvári ev. ref. lelkész, esperes és egyh. kerületi főjegyző márt. 11-én elvesztette édes atyját. ördög-kereszturi lelkész Szász Gergelyt, ki 92 évet élt s 60 évig pappokodott, példásan szentelve magát hivatásának. — Weress Dénes torda-aranyosmegyei alispán, egyháztanácsosnak édes anyja: özv. Weress Lajosné Nagy Lujza márt. 17-én élte 64-ik, özvegysege 20-ik évében jobb létre szenderült. Egy derék magyar háziasszony és 3 élő fia jó anyja hunyt el benne. — Kiss Sámuel sz.-laki lelkész elvesztette egyetlen fiát, Bélát, ki meghalt a szülői háznál márt. 21. A VII. oszt.-ba járt. — Kovácsi Antal tanártársunkat érzékeny veszteség érte testvére: tordai Székely Györgyné Kovácsi Zsófi élte

60-ik évében márt. 29-én történt halálában. — Máté Lajos városf. isk. tanító márt. 31. elvesztette VII. oszt. szépméenyü Áron fiát. — Toldalagi Szatmári Gyula haranglábi birtokos ápr. 7-én elhunyt agyszélhűdés következtében 41 éves korában, nőt és három fiút hagyva hátra. Önfeláldozó férj és édes atya s közügyszerető egyháztanácsos volt, folyóiratunknak is pártolója. — Török Áron felső-rákosi unitárius lelkész-esperest és nejét fájó vesztesség találta 7 éves kedves Róza leánykájuknak ápr. 7-én történt elhunytában. — Vitális Mihály martonosi ny. lelkész meghalt 82 éves korában Medeséren. Egy tipicus alak szállt benne sirba. Kire sokan fognak emlékezni.

Hibaigazítás. 1. füz. 30. l. XIII. Zsolt. 3-ik versében e sor: „Uram! elcsüggedt gyermeknek“, így olvasandó: „Uram! elcsüggedt gyermekednek“.

ARANYKÖNYV.

NYILVÁNOS KÖSZÖNET.

Sándor Lajos homoród-almasi unitárius lelkész ur két írott magyar prédikációs gyűjteményt, melyek közül az egyik a 17-ik száz közepén, a másik a 18-ik elején íratott, továbbá Siménfalvi György aljárú unitárius lelkész ur Sebe János prédikációs gyűjteményét, mely a 18-ik száz végén íratott; valamint két régi szomorú jelentést a főiskolai könyvtárnak ajándékoztak. Fogadják e helyen is a könyvtárt kezelő bizottság szíves köszönetét a becses adományokért.

Kolozsvártt, 1886. márt. 22-én.

Boros György,
főiskolai könyvtárnok.

A BUDAPESTEN ALAPITANDÓ UNITÁRIUS RENDES LEKÉSZI ÁLLOMÁSRA ÉS ÁLLANDÓ IMAHÁZRA TETT KEGYES ADOMÁNYOK.

XXXI. Közlemény.

Alsó-Siménfalvi Kozma Elek buzgó hitrokonunk közvetítésével a 155. sz. gyűjtőkönyvecskére adakoztak Szentmiklóson Sófalvi Dénes, Sófalvi János, Sófalvi Mihály, Farkas Ferencz ifjabb, Lukácsi Mihályné, Lukácsi Áron, Szentannai Ferencz. Vári István alsó, Tiboldi Elek, Elekes Zsigmond, Molnár Mihály, egyenkint 20—20 krajczárt. — Szentannai János id., Vári István felső, Vári Áron, Tiboldi Sándor, Pálfi Anna 30—30 krajczárt. — Szentannai Mózes, Gelei Vilmos 50—50 krajczárt. — Fazakas Ferencz id., Fülöp Sándor, Szentannai János ifjabb, Márton Mózes 10—10 krajczárt. Összesen **90** krajczárt.

Fekete Lajos selmeczi akadémiai tanár urtól az 59. számú könyvecskére **5** frt.

Peőcz József buzgó hitrokonunk gyűjtése — számú könyvecskére Osztfi-Asszonyán: Koczor Dániel 5 frt, Nagy Ferencz 1 frt, Magyar József 1 frt. Peőcz József 1 frt 50 kr., Fejes Dániel Herend 1 frt, Rusa Lázár szolgabíró Felső-Eőr 1 frt, Irabovszky István ügyvéd Felső-Eőr 1 frt. Bárdosy Géza gyógyszerész Felső-Eőr 1 frt, Kovács István Szt.-Gál 50 krajczár. Összesen **13** frt.

Kovács János igazg. tanár 116. számú gyűjtőkönyvecskéjére adakoztak: Gergely Ferencz 1 frt, Steruheim L. 50 kr., Kovács Kálmán 50 kr., Wienerberger Béla 10 kr., Piger József 40 kr., Kovács L. 10 kr., Szilágyi Gy. 10 kr. Hatházi 10 kr., Jannur Albert 30 kr., Szela M. 10 kr., br. Kemény Árpád 50 kr., Kirschner Jakab 50 kr., N. N. 50 kr., Pollák Emil 30 kr., Dürr 20 kr., Boér Sándor 1 frt, N. N. 50 kr., Joanovics György 20 kr., Gámentzy János 30 kr., Tóth József 50 kr., Kozák Ede 50 kr., dr. Csiki Miklós 2 frt, Meskó Miklós 1 frt. Összesen **12** frt.